

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 40 и чл. 41 от ДОПК

чл. 68 от ДОПК

чл. 111 от ДОПК

чл. 121а, ал. 3 и ал. 4 от ДОПК

I. ОБХВАТ НА ДЕЙСТВИЯТА ПО ОБЕЗПЕЧАВАНЕТО НА ДОКАЗАТЕЛСТВА

Действията по обезпечаване на доказателства са действия по съхраняването на доказателства и доказателствени средства с цел същите да бъдат използвани в процеса на установяването на задълженията на лицата за данъци и осигурителни вноски за доказване на факти и обстоятелства от значение за облагането.

1. Способи за обезпечаването на доказателства

Обезпечаването на доказателства може да се извършва чрез следните способности:

- **чрез опис или чрез изземване с опис** на ценни книжа, вещи, документи, книжа и други носители на информация;
- **чрез копиране на информация от и на технически носители**, даващи възможност за възпроизвеждането ѝ, като вземе необходимите технически мерки за запазване на автентичността ѝ;
- **чрез запечатване на обекта или част от него**, само където се намират подлежащите на обезпечаване доказателства - включително запечатване на каси, складове, работилници, офиси, магазини и други подлежащи на контрол обекти.

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

ВНИМАНИЕ! Извършените действия по обезпечаване на доказателствата се документират със съставяне на протокол, съставен съгласно изискванията на чл. 50 от ДОПК /виж Фиш I.V.10 „Писмени доказателства и протокол“/.

Изземване с опис на ценни книжа, вещи, документи, книжа и други носители на информация следва да се извършва:

а) в случаите, в които има основание да се очаква, че доказателствата могат да бъдат оспорени или подменени, както и в случаите, при които същите ще бъдат необходими за нуждите на друго производство /например наказателно/, поради обстоятелството, че за извършване на експертиза относно автентичността на документ е необходимо същият да бъде представен в оригинал;

б) в някои от визираните в чл. 121а, ал. 1 и ал. 2 от ДОПК случаи, които могат да възникнат при извършване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск, а именно:

- нарушаване целостта на техническите средства за контрол;
- неспазване на забраната по чл. 13, ал.3, т. 4, несъответствие между посоченото в документите и установеното при проверката вид и/или количество на стоката;
- неявяване на водача на транспортното средство или на получателя/купувача на стоката на мястото на получаването/разтоварването ѝ;
- когато органът по приходите установи, че при последващо разпореждане със стоката събирането на дължимите данъци ще бъде невъзможно или значително ще се затрудни; В този случай стоката и документите за стоката се изземват.

Ревизираното/проверяваното лице, включително в хода на проверка при или по повод фискален контрол, има право да получи копия от иззети или предадени документи и книжа, както и от информацията от иззети или предадени технически носители, по всяко време до

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

връщането им. Когато се изготвят копия от и на технически носители, това се извършва от специалист - технически помощник, в присъствието на задълженото лице или на негов представител.

2. Производства, в рамките на които се осъществяват действията

Действията по обезпечаване на доказателства могат да се извършват в рамките на:

- ревизионно производство;
- проверка;
- извършване на фискален контрол.

II. ПРАВИЛА ОТНОСНО ЗАПЕЧАТВАНЕТО НА ОБЕКТИТЕ ЗА ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА

Предвид обстоятелството, че сериозно засягат правната и имуществената сфера на задължените лица, запечатването на обектите е ограничено от условия и срок.

1. Условия за запечатването на обекта

Основните способи за събиране на доказателства са описът, изземването с опис и копирането на информацията от и на технически носители.

Запечатване на обекта се извършва само в случай, че е невъзможно действията по обезпечаването на доказателства чрез изброените способи (опис, изземане с опис и копиране) да бъдат извършени своевременно за целите на ревизията или проверката, например в случаите, когато:

- обемът на доказателствата е толкова голям, че не може да бъде събран чрез горните способи без запечатването;
- действията по обезпечаването на доказателствата са несъвместими с паралелното функциониране на обекта;
- задълженото лице иска да осигури присъствие на негов служител с необходимите познания за използваната електронна система с цел оказване на съдействие по генериране и експорт на необходимата на органа по приходите информация;
- задълженото лице създава пречки за събирането на доказателствата.

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

При извършване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск запечатването се извършва чрез поставяне на техническо средство за контрол. Към задължително запечатване чрез поставяне на техническо средство за контрол се пристъпва, когато транспортното средство, върху което са поставено техническото средство за контрол има няколко места на разтоварване/получаване. При тази хипотеза /с изключение на последното място на разтоварване/получаване, на всяко от местата техническото средство за контрол се отстранява, като се следи за неговата цялост, а след разтоварване на стоката на транспортното средство се поставят отново технически средства за контрол. Така обезпечават следващите преброявания, т.е. на следващите места за разтоварване на количеството придвижвана и непрехорена стока с висок фискален риск.

При всички случаи запечатването на обекта, съответно частта от него (в случай, че запечатването е частично) има за цел да осигури възможност намиращите се доказателства да бъдат съхранени чрез останалите способи за обезпечаване на доказателствата, чрез които да могат да бъдат приобщени към доказателствения материал по съответното производство.

2. Срок на запечатването на обекта

- запечатването се извършва за срок до 48 часа;
- удължаването на срока се извършва от районния съд по местонахождението на обекта.

До изтичането на определения от органа по приходите срок на запечатване на обекта органът по приходите може да поиска от районния съд по местонахождение на обекта продължаването му. Съдът следва да се произнесе в деня на постъпване на искането в закрито заседание с определение, като определя срок за запечатването. Определението не подлежи на обжалване. Ако до изтичането на определения срок районният съд не е разрешил удължаване на срока, запечатването се смята за прекратено. Повторно удължаване на срока не може да бъде извършвано, включително по съдебен ред.

3. Прекратяване на запечатването

- от органа по приходите след обезпечаване на доказателствата, намиращи се в запечатания обект, чрез другите способи на обезпечаването – опис, изземане, компютърни разпечатки;

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

- след изтичане на срока на запечатването.

След изтичането на срока на запечатването (първоначално определения, съответно удължения от съда) запечатването се смята за прекратено. Тоест, след изтичането на срока на запечатването, задълженото лице има право да възобнови нормалната дейност на запечатания обект, независимо от действията/бездействието на органа по приходите, независимо дали същия е съставил протокол за прекратяване на запечатването, дали е премахнал лепенките, поставени във връзка със запечатването.

III. КОМПЕТЕНТЕН ОРГАН И УЧАСТВАЩИ В ОБЕЗПЕЧАВАНЕТО НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА ЛИЦА

1. Компетентен орган

Едно от правомощията на органите по приходите, включително на оправомощените да извършват фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск, е извършването на предвидените по ДОПК действия по обезпечаване на доказателства, регламентирано в чл. 12, ал. 1, т. 10 от ДОПК.

Тъй като някои от действията по обезпечаване на доказателствата засягат съществено имуществената сфера на задължените лица и могат да доведат до значително затруднение в дейността им, ДОПК е предвидил част от действията по обезпечаване на доказателствата да могат да бъдат извършвани само от специално оправомощени за това органи по приходите.

Съгласно чл. 111 от ДОПК, действията по чл. 40 за обезпечаване на доказателства се извършват от органи по приходите, оправомощени със заповед на териториалния директор на Националната агенция за приходите или упълномощено от него лице. При извършване на обезпечаването на доказателствата същите следва да се легитимират със служебна карта и да предоставят копие от заповедта, удостоверяваща възлагането на тези правомощия. Такова специално оправомощаване не е необходимо за случаите на обезпечаване на доказателствата чрез опис на същите.

2. Участващи лица

- а) специалист – технически помощник, служител на НАП;

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

При необходимост органът по приходите привлича за участие в действията по обезпечаване, събиране и проверка на доказателствата и изготвяне на веществени доказателствени средства специалист - технически помощник, притежаващ необходимите знания и умения в съответната област. Това са специалисти обичайно в сферата на компютърните технологии.

б) специалист, който не е служител на НАП.

В случаите, когато няма възможност за участие на служител на НАП при извършване на действията по буква „а”, в качеството на специалист може да участва лице, което не е служител на агенцията и отговаря на изискванията за назначаване на експерт.

Участието на външен за НАП специалист се осъществява на основание **договор**, сключен с териториалния директор, съответно със служител, определен от изпълнителния директор на НАП, на основание писмено предложение на органа по приходите, който е поискал участието му в съответните действия.

Специалистът подписва **декларация** по чл. 63, ал. 4 от ДОПК (че ще даде безпристрастно заключение, ще пази в тайна данъчната и осигурителната информация и че не са налице основанията за отвод).

Специалистът има право да получи **възнаграждение**, размерът на което е определено с договора.

3. Съдействие от органите на МВР

В случай, че ревизирано или проверявано лице, включително и при извършване на фискален контрол, откаже на органа по приходите или на публичния изпълнител да осигури достъп до подлежащ на контрол обект или откаже да представи книжа или други носители на информация, органите по приходите могат да поискат съдействие от органите на Министерството на вътрешните работи.

Съдействието може да се отнася до:

- **осигуряване на достъп до подлежащ на контрол обект;**
- **извършване на претърсване или изземване.**

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

Действията по претърсване и изземване се извършват по предвидения за това в Наказателно-процесуалния кодекс ред. Иззетите вещи, книжа или други носители на информация се предават от органите на Министерството на вътрешните работи на органите по приходите с протокол и опис.

IV. ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА ПРИ ФИСКАЛЕН КОНТРОЛ

Обезпечаването на доказателства по чл. 40 от ДОПК, осъществявано от органите по приходите, оправомощени да извършват фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск се налага само при наличие на условията, регламентирани в чл. 121а, ал. 1, т. 1 - 4 и ал. 2 от същия кодекс и след преценка на проверяващия орган относно неговата необходимост.

Съгласно чл. 121а, ал. 3 от ДОПК, в случаите по чл. 121а, ал. 1 и 2, а именно

- нарушаване целостта на техническите средства за контрол;
- неспазване на забраната по чл. 13, ал. 3, т. 4 от ДОПК;
- несъответствие между посоченото в документите и установеното при проверката вид и/или количество на стоката;
- неявяване на водача на транспортното средство или на получателя/купувача на стоката на мястото на получаването/разтоварването ѝ;
- когато органът по приходите установи, че при последващо разпореждане със стоката събирането на дължимите данъци ще бъде невъзможно или значително ще се затрудни,

органът по приходите предприема действия по чл. 40 от ДОПК за обезпечаване на доказателства, чийто срок на действие до 72 часа без разрешение на съда, като стоката и документите за стоката се изземват, и определя обезпечение в размер на 30 на сто от пазарната стойност на стоката. В този случай забраната за разпореждане по чл. 13, ал. 3, т. 4 от ДОПК продължава своето действие, а стоката се освобождава след представяне на обезпечение в пари или безусловна и неотменяема банкова гаранция със срок на действие, не по-малък от 6 месеца, в размер 30 на сто от пазарната стойност на стоката и след заплащане на разноските по изземването и съхранението ѝ. Ако обезпечението не се представи в срок

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

до 72 часа от изземването, а при бързоразваляща се стока - до 24 часа, стоката се смята за изоставена в полза на държавата. Тези обстоятелства се отразяват в протокол за вида и количеството на изоставената в полза на държавата стока и в регистър "Фискален контрол".

Съгласно чл. 121а, ал. 7 от ДОПК в случаите на фискален контрол, когато получателят/купувачът на стоката наруши забраната по ал. 3, изречение второ на чл. 121а от ДОПК и тази по чл. 13, ал. 3, т. 4 от ДОПК (да не се разпорежда със стоката до получаването/разтоварването ѝ освен в случай на представяне пред органа по приходите на обезпечение в пари или безусловна и неотменяема банкова гаранция със срок на действие, не по-малък от 6 месеца, в размер 30 на сто от пазарната стойност на стоката), разпореждането е недействително спрямо държавата.

Важно е да се знае, че при необходимост от обезпечаване единствено на задължения, които биха произлезли от реализацията на превозваните стоки, се прилага само мярката - изземване на стоките и документите за нея, и освобождаването им срещу обезпечение, регламентирани в чл. 121а, ал. 3 от ДОПК. По този начин първоначално се обезпечава доказването на случая, а впоследствие - плащането на евентуалните задължения по повод реализация на превозваните стоки. В този случай едновременното налагане на и на предварителни обезпечителни мерки по чл. 121а, ал. 1 от ДОПК по повод същите задължения е недопустимо. Това би довело до явна несъразмерност на наложеното обезпечение с очакваните задължения.

Във връзка с приложението на чл. 121а от ДОПК следва да се съобразява и издаденото общо становище на изпълнителния директор на НАП с изх. № М-24-31-43#3/17.12.2014 г.

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА